

Bijeenkomst Gender Meerpartijeninitiatief

2 juli 2015

Tweede Kamer der Staten Generaal, Dreeskamer, Den Haag

Opening

Wassila Hachchi (D66) opent de vergadering en heet de gasten welkom. Van de Tweede Kamerleden zijn ook **Harry van Bommel (SP)** en **Marrit Maij (PvdA)** aanwezig op de laatste vergaderdag voor Tweede Kamerleden. Wassila introduceert de gastprekers: Hajer Sharief activiste uit Libië, Isabelle Geuskens (WPP) en Fulco van Deventer (Human Security Collective).

Gastpreker Hajer Sharif, Together We Build It, Libië

Hajer begint door namen te noemen van de moedige activisten die in Libië zijn vermoord, onder andere Salwa Bughaigis en **FATMA??**. De slachtoffers die zij noemt zijn mannen en vrouwen jong en oud. Ze vraagt iedereen om op te staan en vraagt elke keer als ze tegen een moeilijkheid aanlopen de vermoorde activisten in herinnering te nemen.

Na deze emotionele en indrukwekkende introductie, licht Hajer haar activisme toe. Hajer is mede oprichtster van 'Together We Build It', een organisatie die zich inzet sinds 2011 voor democratisering in Libië en voor deelname van vrouwen aan de politiek. Hajer is tevens projectmanager van het Nationaal Actieplan 1325 Netwerk in Libië, vernoemd naar gelijknamig VNVR resolutie 1325. Deze groep zet zich in voor implementatie van Resolutie 1325 over vrouwen, vrede en veiligheid.

Hajer geeft aan dat de positie van vrouwen na 2013 verslechterde. De veiligheidssituatie is achteruit gegaan door de activiteiten van militante groeperingen. Hajer merkt op dat de er weinig diplomatieke steun is vanuit de internationale gemeenschap. Er zijn vredesonderhandelingen georganiseerd door de VN, maar hier hebben vrouwen helaas nauwelijks aan deelgenomen. De sterk toegenomen wapenhandel heeft de situatie ook enorm doen verslechteren. Hajer merkt op dat deze wapens vanuit het buitenland Libië worden binnengesmokkeld en ziet graag dat de internationale gemeenschap hiertegen optreedt. Voor Hajer is de strijd in Libië ook een bron van racisme. Ze vertelde dat haar broer en ouders urenlang werden verhoord op het vliegveld in London. Toen haar vader aangaf waarom zij zo lang worden vastgehouden, zei de veiligheidsbeambte dat hij niet moest vergeten dat zij uit Libië komen.

Hajer roept tot slot op tot overleg tussen de internationale gemeenschap en lokale non-governmental organisations (NGO's) zodat men goed weet wat er speelt in Libië.

Gastpreker Fulco van Deventer, Human Security Collective

Fulco van Deventer licht toe hoe de financiële sector is betrokken bij Counter Terrorism Measures (CTM) en impact op NGO's. Fulco heeft onderzoek gedaan naar de Financial Action Task Force (FATF). De FATF is relatief onbekend, maar invloedrijk. FATF is opgericht in 1989 door Groep van 7 (G7). Het doel is om witwassen, financiering van terrorisme en andere bedreiging voor het internationaal financieringssysteem tegen te gaan. FATF kan zowel beleid maken als naleving eisen. In april 1990 heeft FATF 40 aanbevelingen opgesteld om de dreigingen tegen te gaan. Aanbeveling nummer 6 heeft specifiek betrekking op NGO's. deze aanbeveling geeft aan dat landen nationale wetgeving moet herzien die betrekking hebben op entiteiten (d.w.z. NGO's) die makkelijk kunnen worden

misbruikt voor financiering van terrorisme. NGO's zijn met name kwetsbaar en landen moeten ervoor zorgdragen dat zij niet worden misbruikt doordat:

- = terroristische organisaties zich voordoen als legitieme organisaties
- = legitieme organisaties worden geëxploiteerd als doorgeefluik voor terroristische financiering
- = terroristische organisaties geld verdoezelen voor legitieme doeleinden

Gastpreker Isabelle Geuskens, Women Peacemakers Programme (WPP)

Isabelle Geuskens borduurt voort op Fulco's boodschap en geeft aan wat voor een impact de CTM hebben op vrouwenorganisaties in het bijzonder. Volgens Isabelle zijn CTM een verontrustende opkomende trend, wat een serieuze belemmering kan worden voor vrouwenrechtenactivisten en dus voor de implementatie van VNVR Resolutie 1325. Het is essentieel om licht te werpen op de CTM-gerelateerde structurele obstakels die vrouwenorganisaties en activisten in toenemende mate beleven, zodat er *passende* oplossingen kunnen komen voor vrouwen die zich inzetten voor vrede en gerechtigheid.

De vrouwenorganisaties worden tegengewerkt op drie fronten:

1. Door de eigen regering

Vrouwenrechten activisten werken vaak onder risicovolle omstandigheden, waarbij zij worden geconfronteerd met repercussies vanwege hun zeer politiek gevoelig werk. Zij stellen gevestigde begrippen zoals (patriarchale) macht aan de kaak. Er zijn verschillende meldingen gekomen van vrouwenrechtenorganisaties die aangeven dat hun regeringen ze proberen te controleren, beperken of te laten stoppen met hun werk. Andere organisaties melden dat hun regeringen bezig zijn met landelijke agressieve campagnes door activisten persoonlijk te intimideren en te dreigen met het sluiten van hun organisatie.

Daarbij moeten organisaties die gelden ontvangen vanuit het buitenland verplicht een vergunning aanvragen bij hun overheid. Het toekennen van een dergelijke vergunning is louter administratief en zeer arbitrair. De vergunning kan worden geweigerd op grond van 'het algemeen belang'. Wat dit belang precies is, wordt nergens uitgewerkt. Eén van WPP's organisaties heeft bijvoorbeeld een dergelijke vergunning aangevraagd. De aanvraag is geweigerd en hun bankrekening werd abrupt gesloten. Bij andere organisaties kon pas na twee jaar hun fonds worden gestort. De criteria om een dergelijke vergunning te krijgen, wordt van tijd tot tijd gewijzigd met terugwerkende kracht. Dat betekent dat zelfs NGO's die vergunninghouder zijn, alsnog aan nieuwe voorwaarden moeten voldoen. In sommige landen moeten maatschappelijke organisaties zelfs hun jaarverslag presenteren aan politie, strijdkrachten en inlichtingendiensten.

2. Door banken

Maar de eisen om transparant te zijn, komen niet alleen van de overheden en hun diensten, ook van banken. Meeste vrouwenrechtenorganisaties zijn relatief kleine organisaties met beperkte budgetten. Daarom hebben zij niet de macht, zoals grotere organisaties, om tegen hun banken in te gaan. Dit heeft als gevolg dat zij makkelijk ten prooi vallen aan 'better be safe than sorry' gedrag van banken. Banken vertonen namelijk steeds meer en meer risicomijdend gedrag aldus Isabelle. Volgens WPP's partner worden ze geconfronteerd met problemen bij financiële transacties. Het duurt steeds langer om fondsen te ontvangen en sommige banken weigeren zelfs het bedrag over te boeken op de rekening, zonder eenduidige reden.

3. Door donoren

Donoren focussen steeds meer op transparantie, maar schieten hierin hun doel voorbij. De drang

naar transparantie resulteert uiteindelijk niet alleen in lastenverzwaring voor organisaties, maar ook onveiligheid voor organisaties. Donoren eisen namelijk gedetailleerde projectrapportages die ook nog eens online gepubliceerd moeten worden. Dat laatste kan vrouwenorganisaties in een lastige situatie brengen. Vrouwenorganisatie balanceren steeds vaker tussen enerzijds tegemoet komen aan de eis om transparant te zijn en anderzijds veiligheid waarborgen voor zichzelf en hun activisten. Vrouwenorganisaties geven ook aan dat de zwaardere administratieve lasten ze weerhoudt om het echte werk te doen, namelijk actie voeren. Bovendien is het voor deze organisaties steeds moeilijker om direct toegang te krijgen tot fondsen. Donoren hebben meer voorkeur voor 'regranting' via grotere organisaties. De grotere organisaties zijn wel in staat om subsidievoorstellen te schrijven die in lijn zijn met richtlijnen van donateurs en kunnen makkelijker voldoen aan de stringenter rapportage-eisen van donoren. Met als gevolg dat het feministisch 'access and control' principe in gevaar wordt gebracht samen met de 'movers and shakers'- dat wil zeggen organisaties die gender en vrouwenrechten op de politieke agenda hebben geplaatst.

Isabelle sluit af met een aantal aanbevelingen:

- = Investeer in grotere bewustwording over CTM en de impact op vrouwenorganisaties.
- = Vrouwenorganisaties zouden onderdeel moeten uitmaken van FATF evaluaties
- = Internationale lobby tegen restrictieve NGO wetgeving
- = Investeer in het maatschappelijk middenveld
- = Praat met donoren over subsidievoorwaarden, met als doel voor vrouwenorganisaties direct toegang te geven tot fondsen.
- = Praat met banksector over de effecten die CTM kunnen hebben op NGO's.

Reacties van Kamerleden

De aanwezige Tweede Kamerleden hebben aandachtig geluisterd en zij vragen om zoveel mogelijk bewijzen te leveren. Bewijzen waaruit blijkt dat bijvoorbeeld banken transacties blokkeren of groepen worden tegengewerkt door hun regeringen op grond van algemeen belang.

Harry van Bommel (SP) vraagt verder aan de sprekers hoe zij met 'accountability' omgaan. De verantwoording van activiteiten van NGO's is immers een vereiste. Hoe lossen we dit dilemma op? Hajer Sharief antwoordt dat zij in haar werk vooral de internationale gemeenschap aanspreekt om toe te zien op (wapen-)handel en banken. Fulco van Deventer merkt op dat op dit moment er geen stimulus is voor banken om de situatie te verbeteren. Er wordt geen effectieve ban gedaan op geld voor IS en daaraan gelieerde organisaties is bedoeld, zij blijven geld ontvangen. Isabelle Geuskens benadrukt dat we niet moeten vergeten dat vredes- en mensenrechtenactivisten het verschil maken in de samenleving. Zij werken anders dan grote organisaties, zijn minder herkenbaar. De kleine activistische organisaties worden gehinderd door de grote vraag om transparantie en verantwoording. Zij voelt zich niet meer verantwoordelijke wanneer er een grotere papierberg is ingevuld.

Marrit Maij (PvdA) merkt op dat in de Nederlandse maatschappij niet bekend zijn met de problematiek die hier besproken wordt. Het is noodzakelijk om de boodschap aan te scherpen en mensen wakker te schudden. De zware last van verantwoording voor NGO's is al langer een onderwerp van gesprek en wordt niet opgelost. Isabelle Geuskens is als activiste niet gauw uit het veld geslagen, zegt ze, maar ze herkent wel een spiraal van zwijgzaamheid. Wij als (Nederlandse) samenleving moeten meer aandacht vragen voor veiligheid en democratie in de wereld. Op het niveau van de VN zouden we meer bruggen moeten slaan tussen vrouwenrechtenactivisme en anti-terrorisme. Het is een project voor de lange adem maar we moeten met één stem optreden. Wat

betreft de situatie in Libië, zegt Hajer Sharief, is het daar belangrijker om te investeren in de mensen die het werk doen. Zij zijn degenen die echte vrede bewerkstelligen.

Afsluiting

Wassila Hachchi (D66) bedankt de aanwezigen voor hun komst en bijdragen. Het is helder dat we de mensen die hun leven riskeren in gevaarlijke gebieden zullen steunen. Tegelijkertijd is het duidelijk dat in de praktijk de resultaten van de werkzaamheden van deze activisten verschilt door CTM en bureaucratie. Graag ontvangt zij meer informatie over het onderwerp en voorbeelden uit de praktijk.

www.wo-men.nl

@gendermpi

@genderplatfrom